

Het praktisch nut van een theorie

Concepten om de werkelijkheid mee te lijf te gaan
Een plausibel verhaal

Een theorie van het sociale

Niet omdat er iets anders is dan ‘het sociale’ (bijvoorbeeld ‘het individuele’)

Het sociale ≠ het intersubjectieve

Maar omdat we de mens/het leven/de wereld onderzoeken *vanuit het perspectief van het sociale*:

- de wereld als ‘sociaal geconstrueerd’
- de mens als fundamenteel sociaal

Vier theorieën van het sociale

‘Hoe kunnen we ordelijk samenleven begrijpen’? ->
Hoe kunnen we de mens begrijpen?

1. Bepaald door ‘natuur’ (-> ‘naturalisme’; natuurwetenschappelijk model)
2. Bepaald door doelgeoriënteerd individueel handelen (homo economicus; ‘rational choice theory’)
3. Bepaald door normgeoriënteerd handelen (homo sociologicus)
4. Bepaald door cultuur als grondslag van handelen (homo culturalis)

Cultuur – betekenissen, symbolen, concepten, ... (‘übersubjektiven Sinnsysteme und Wissensordnungen’)

Vier cultuurtheorieën van het sociale

Waar bevindt zich 'cultuur'?

- 'In het hoofd': mentalisme (bv cognitieve psychologie)
- 'In interactie': intersubjectivisme (bv Habermas)
- 'In teksten': textualisme (bv Geertz)
- 'In praktijken': praxeologie/praxistheorie/theory of practice

Aspecten van een Theory of Practice

Reckwitz, 2002; 2008

- praktijken zijn gegrond in ‘cultuur’
- praktijken zijn routinematige manieren van doen en van spreken
- praktijken zijn materieel en belichaamd – een ‘performance’
- praktijken zijn gebaseerd op een ‘impliciete logica’ – op praktisch weten, op vaak impliciete know-how
- in praktijken spelen doeloriëntatie en normoriëntatie óók een rol
- kennis is niet ‘in bezit’ van individuen of groepen, maar toont zich in praktijken
- praktijken zijn sociaal – ook als ze niet intersubjectief/interactief zijn
- belangen en emoties spelen altijd een rol in praktijken
- praktijken zijn tegelijkertijd routine en onvoorspelbaar (contextueel; tijdgebonden; losjes gekoppeld in ‘sociale velden’ (bv. het onderwijs, of de kunst) en ‘levensvormen’ (bv. een ‘klasse’ of ‘milieu’))
- individuen zijn subjecten - ‘knooppunten van praktijken’ -> idiocultuur

Kwesties in de Theory of Practice

- conservatief of subversief?
- humanistisch of post-humanistisch?
- routine of innovatie?
- 'structure' of 'agency'?
- praktijken vs discoursen?

Wat brengt de Theory of Practice mij?

In willekeurige volgorde:

- besef van onze 'sociale geworpenheid'
- besef van de werkelijkheid als onvermijdelijke constructie
- besef van de kracht van het impliciete
- besef van het belang van het lichaam en de dingen
- besef van het belang van waarde en affect
- besef van discours en macht
- besef van contingentie ('it could have been otherwise')
- geloof in 'the creativity of agency'
- besef van de gepositioneerdheid van de onderzoeker
- bescheidenheid: wetenschap als het vertellen van plausibele verhalen